

Recenzja osiągnięć naukowych oraz dorobku dydaktycznego i artystycznego dr Ewy Konstancji Bułhak w związku z wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie SZTUKI, w dyscyplinie SZTUKI FILMOWE I TEATRALNE, ze szczególnym uwzględnieniem roli Alicji w spektaklu *Alicji Kraina Czarów* w reżyserii Sławomira Narlocha.

Ewa Konstancja Bułhak otrzymała naukowy tytuł Doktora Sztuki w dziedzinie Sztuk Teatralnych nadany uchwałą Rady Wydziału Aktorskiego Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Opowiadać piosenką - praca na podstawie ról śpiewanych w spektaklach teatralnych w 2017 roku*. Od tego czasu - naukowego a także praktycznego zainteresowania tematyką śpiewu, muzyki w teatrze i sztuce w ogóle - minęło już 7 lat, a aktorka spędziła ten okres na aktywnej pracy zawodowej. Świadczą o tym liczne role teatralne, filmowe, dubbingowe, radiowe, stała praca ze studentami warszawskiej Akademii Teatralnej, napisane przez nią teksty piosenek, wyreżyserowane spektakle. Pełny wykaz jej działalności to kilkanaście stron dokumentu wypełnionego po brzegi

rolami, nagrodami, wyróżnieniami, dodatkową działalnością artystyczną (słuchowiska, recitale, koncerty). Reżyseruje, uczy studentów, udziela się w licznych konkursach i festiwalach. Aktorka bierze aktywny udział w życiu teatralnym i filmowym, jednak szczególnie zależy jej na jakości wykonywanej pracy a nie poklasku czy rozgłosie. Bierze udział w przedsięwzięciach, które dają jej osobistą satysfakcję a nie celebrycką popularność. Za to także należy jej się głęboki pokłon i duży szacunek.

Ewa Konstancja Bułhak to aktorka niezwykle pracowita, pełna pomysłów, otwarta na wszelkie eksperymenty. Praca jest jej pasją, widać to nie tylko czytając wykaz zagranych przez nią ról, lecz przede wszystkim śledząc jej karierę w Teatrze Narodowym w Warszawie (zatrudnienie od 1998 roku, wcześniej od 1996 Teatr Polski), filmach, teatrach telewizji czy działalności pedagogicznej w Akademii Teatralnej w Warszawie (od 2006 roku). Sama aktorka otwarcie o tym pisze w swoim autoreferacie, który stanowi swoistą próbę podsumowania dotychczasowej działalności. Ta próba jest skromna, można powiedzieć nienachalna, pozbawiona opowieści o ciężkiej pracy, łączeniu obowiązków rodzinnych z karierą zawodową, braku czasu. Zamiast trudności czy problemów, autorka opisuje swoją pracę z zaangażowaniem, oddaniem i miłością do zawodu, który z całej siły uprawia, miłość do teatru, czy wreszcie do artystycznej działalności na rzecz dzieci, którą to działalność traktuje jako pewnego rodzaju misję.

To właśnie wykonywany zawód, pasja w tworzeniu teatru, piosenek dla młodego odbiorcy, są głównymi przedmiotami autoreferatu Bułhak i dlatego jedną z najważniejszych ról, o których pisze, a które odzwierciedlają

w pełni jej zainteresowania artystyczne ostatnich lat jest Alicja ze spektaklu *Alicji Kraina Czarów* z Teatru Narodowego w reżyserii Sławomira Narlocha (premiera - marzec 2023). To wyjątkowe przedstawienie w swoim zamyśle skierowane do dzieci jak i widzów dorosłych, stanowi interpretację znanej na całym świecie powieści Carolla, ale ukazuje tę baśń w zupełnie innym świetle. Alicja z tego przedstawienia nie jest dziewczynką wędrującą po zaczarowanym świecie pełnym niesamowitych postaci, lecz dojrzałą kobietą, konfrontującą się z bagażem własnych doświadczeń, przemijaniem, chorobą i... śmiercią.

Bułhak gra swoją rolę realistycznie, dojrzałe, współcześnie. Jest silna, czasami nawet niesympatyczna, nie ma tu mowy o przysłowiowym *puszczaniu oka* do widza. Nie jest ciepłą, przesłodzoną mamą głównego bohatera, ale mamą kumplem, partnerem, zdecydowanie zadającą pytania i domagającą się konkretnych odpowiedzi, by w momencie kiedy pod koniec pierwszego aktu dowiaduje się o chorobie nagle pozwolić swojej postaci na gwałtowne choć subtelne *zatrzymanie, pęknięcie*.

Autorka w ciekawy, osobisty sposób opisuje pracę nad rolą, rozmowy z reżyserem, współpracę z zespołem muzycznym i pozostałymi aktorami. Opowiada jak rodziły się kolejne sceny, z jakimi intymnymi przeżyciami aktorki się wiązały. Zwraca uwagę na niezwykle ważny aspekt muzyczności przedstawienia, piosenki, która według niej *jest wskazówką i podpowiedzią. Umiejętnie użyta staje się lamentem lub nadzieją. Łączy światy. Nie boi się mówić o*

rzeczach trudnych, skrywanych emocjach, bólu i ciszy. Wielokrotnie stanowi dopełnienie scen, jest ich kulminacją.¹

Przedstawienie *Alicji Kraina Czarów* to wzruszający spektakl o przemijaniu, walce z chorobą i śmiercią, przeznaczony dla całych rodzin, ale mający na celu niekoniecznie rozrywkę, a raczej refleksję nad kruchością życia, przemijającym szczęściem, emocjami i czasem. Dla aktorki była to praca nad wspomnieniami o własnej mamie, dzieciństwie, domu. Była to szczególna konfrontacja z samą sobą i własnym przemijaniem, ale przede wszystkim inną ważną rolą, która jej przypadła: rolą mamy dwóch córek.

Najpiękniejsze jest dla mnie to niedopowiedzenie, taka cisza, gdy słyszysz tylko bicie serc i wspólny oddech. Gdy widz odczuwa razem z tobą, chce podążać za twoją myślą i czuciem.²

Myślę, że gram w przedstawieniu, które oczyszcza. Przywołując w pamięci rozmowy niedokończone, klótnie w pół przerwane, zachowania, po których wstyd i smutek, że coś się skończyło, urwało, bo byliśmy zbyt dumni i za głupi... Może więc uda się jeszcze raz powrócić i odbudować. Usiąść przy jednym stole bez pretensji i złych emocji spróbować na nowo.³

Praca nad rolą Alicji i opisanie jej w autoreferacie staje się dla Bułhak swoistym punktem wyjścia do

¹ Autoreferat, strona 7.

² Autoreferat, strona 11.

³ Autoreferat, tamże.

podsumowania dotychczasowej pracy artystycznej poświęconej dzieciom, młodzieży i studentom. Ta przygoda trwa już ponad dwadzieścia lat, a rozpoczęła się doskonałym przedstawieniem muzycznym *Pchła Szachrajka* w reżyserii Anny Seniuk i z muzyką skomponowaną przez Macieja Małeckiego, w którym to przedstawieniu Ewa K. Bułhak również wzięła udział. Po nim przyszły inne spektakle dla dzieci, w których autorka występowała lub które wyreżyserowała. Jest również autorką tekstów dla młodych odbiorców. To ważne i odpowiedzialne zadanie dla ludzi teatru, nie każdy bowiem w pełni odnajduje się w pracy twórczej przeznaczonej dla dzieci i młodzieży. To przecież niezwykle wymagający widz, niecierpliwy, mogłoby się wydawać, że często niewdzięczny. Aktorka tak wypowiada się o pracy dla młodych widzów: *Mamy olbrzymie możliwości i powinniśmy starać się przez formę sztuki docierać do młodego odbiorcy, kształtować jego gust i wrażliwość, otwierać na słowo i dźwięk, uruchamiać wyobraźnię. Traktuję dzieci jak dorosłych i tak dla nich gram.*⁴

Te słowa świadczą nie tylko o zainteresowaniu czy wręcz zamiłowaniu pani Bułhak do teatru dla dzieci i młodzieży, stanowić muszą swoisty napęd do pracy pedagogicznej z młodymi aktorami i aktorkami a nam w pełni ukazuje na ilu płaszczyznach, sferach artystycznych, pedagogicznych autorka w pełni się realizuje.

Swój autoreferat aktorka opatrzyła również fragmentami własnych tekstów piosenek, sprawiając, iż praca ma jeszcze bardziej osobisty charakter, a jej utwory

⁴ Autoreferat, strona 15.

odzwierciedlają jej własne, intymne przecież przemyślenia, którymi jednak chętnie dzieli się z innymi.

Biorąc powyższe pod uwagę popieram wniosek o nadanie pani Ewie Konstancji Bułhak stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie Sztuki w dyscyplinie Sztuki Filmowe i Teatralne.

Dorobek artystyczny i dydaktyczny dr Ewy Konstancji Bułhak spełnia wymogi określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 poz. 742 z późn. zm.) do nadania stopnia doktora habilitowanego sztuki.